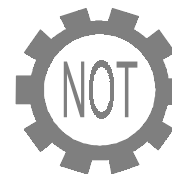

Sekcja Wychowanków Politechniki Kijowskiej
przy
Zarządzie Federacji Stowarzyszeń Naukowo-
Technicznych NOT

WSPOMNIENIA Z KIJOWA

IV

**DROGA PRZEZ LATA
POLITECHNIKI KIJOWSKIEJ**

Wrocław

-

maj 1999

WSTĘP

Politechnika Kijowska w 1998 r. uroczyście obchodziła stulecie istnienia. Sekcja Wychowanków Politechniki Kijowskiej przyłączyła się do świętowania tego jubileuszu. W związku z tym Zarząd postanowił opracować broszurę zawierającą opis stuletnich dziejów uczelni. Podstawą do opracowania posłużyło sześć albumów i książek wydanych w Kijowie na stulecie KPI (źródła te podane są na końcu broszury). Książeczka, którą przekazujemy dziś Tobie, Czytelniku, została przygotowana i wydana w trybie społecznym, jak wszystkie nasze wydawnictwa. Jest to czwarty tomik z cyklu "Wspomnienia z Kijowa", uzupełniający poprzednio zrealizowane:- "Wspomnienia z Kijowa" t. I z 1987 r., zawierający 13 prac nagrodzonych w konkursie literackim 1962 r.,- "Wspomnienia z Kijowa" t. II z 1988 r., mieszczący 7 prac nadesłanych na powyższy konkurs i 10 innych utworów,- "Wspomnienia z Kijowa" t. III z 1989 r., zawierający 10 utworów uczestniczących w konkursie 1987 r. W tych trzech tomikach szeroko zaprezentowano wspomnienia Polaków z Ukrainy, doświadczenia polskich studentów i na tym tle dzieje Sekcji Wychowanków Politechniki Kijowskiej, która istnieje od 1922 r. i skupia dziś ponad 300 absolwentów KPI. Obecny czwarty tomik poświęcony jest wyłącznie dziejom uczelni, z punktu widzenia ukraińskich autorów wydawnictw jubileuszowych. Sądzę, że książeczka ta uzupełni nasze wiadomości o Politechnice Kijowskiej wyniesione z okresu studiów i pochodzące z wyjazdów do Kijowa, jakie wielokrotnie odbywaliśmy by odwiedzić macierzystą uczelnię.

Autor.

DROGA PRZEZ LATA POLITECHNIKI KIJOWSKIEJ

1898 - 1920

Od 1880 r. Kijowskie Towarzystwo Giełdowe wspólnie z najbogatszymi właścicielami cukrowni prowadziło zbiórkę środków na powołanie w Kijowie szkoły technicznej. W 1896 r. fundusz wynosił już 72 tys. rubli. Przygotowania nabrały tempa po wyraźnym poparciu idei przez carskiego ministra finansów Siergieja Juljewicza Witte w październiku 1896 r. Duma Miejska 11 października tego roku upoważniła swego przewodniczącego do podjęcia dalszych starań. 25 listopada, podczas prywatnej narady u przewodniczącego prof. filozofii Stepana Michajłowicza Solskiego, obecni przedstawiciele nauki i przemysłu uzgodnili zręby koncepcji. Przewidywała ona utworzenie Kijowskiego Instytutu Politechnicznego, złożonego z trzech wydziałów, podobnego do uczelni technicznych istniejących w Zurichu, Hannoverze, Karlsruhe, Monachium, Wiedniu i Aachen. 25 stycznia 1897 r. rozpoczął działalność komitet założycielski, złożony z przedstawicieli Dumy Miejskiej, Imperatorskiego Rosyjskiego Towarzystwa Technicznego, Komitetu Giełdowego i Towarzystwa Rolniczego, pod przewodnictwem generała-gubernatora. 14 marca car Mikołaj II upoważnił naczelnika Kraju Południowo-Zachodniego do stworzenia w Kijowie nowej uczelni. Komitet założycielski, korzystając z carskiego poparcia, szybko przeprowadził zbiórkę środków na budowę uczelni. Ogólna suma darowizn osiągnęła wówczas już 703 tys. rubli. Największe sumy zadeklarowali lub darowali: Duma Miejska - 300 tys. rubli., przemysłowiec Nikołaj Artemjewicz Tereszczenko - 150 tys. rubli., przedsiębiorca Łazar Izraeljewicz Brodski - 100 tys. rubli., Komitet Giełdowy - 72 tys. rubli. Komitet założycielski do końca 1897 r. wybrał teren na budowę instytutu, sporządził projekt statutu uczelni, zorganizował konkurs na projekt budowli i postanowił, że instytut zacznie kształcić studentów już od września 1898 r. w tymczasowych pomieszczeniach. 8 czerwca 1898 r. car Mikołaj II zatwierdził projekt utworzenia Kijowskiego Instytutu Politechnicznego. W tym samym miesiącu dyrektor instytutu Wiktor Lwowicz Kirpiczow, mianowany już 31 stycznia 1898 r., ogłosił nabór na pierwszy rok studiów w czterech (a nie w trzech, jak wcześniej zakładano) wydziałach. Wpłynęło 1100 podań na 330 miejsc. Ministerstwo Finansów, któremu podlegał instytut, zgodziło się zwiększyć liczbę studentów do 360 osób. 30 sierpnia wmurowano akt erekcyjny pod główny gmach instytutu. Prace budowlane wykonywała duża warszawska firma "Kuksz i Liedke" z pomocą firmy L.W.Ginzburga. 31 sierpnia 1898 r. dyrektor instytutu na uroczystym zgromadzeniu ogłosił rozpoczęcie pierwszego roku nauki w Kijowskim Instytucie Politechnicznym imienia imperatora Aleksandra II. Powiedział on wówczas: "Teren instytutu jest niewielki - 40 dziesięcin. Absolwenci instytutu będą musieli pracować na większych przestrzeniach - cała Rosja będzie polem ich działalności. Bardzo bym chciał, by w całej naszej ojczyźnie pracowali oni w duchu takim, jak profesorowie instytutu pracowali przy zakładaniu uczelnianego parku. Będziemy mieli nadzieję, że wychowankowie KPI zabudują kraj wielką liczbą fabryk i zakładów z doskonałymi maszynami, sieciami kolei, wzniosą porty i przystanie, zagospodarują obszerne niwy..."

Już następnego dnia 360 studentów przystąpiło do zajęć w wynajętym na rok budynku szkoły handlowej przy ul. Bulwarno-Kudriawskiej 24. Utworzono 4 wydziały: mechaniczny (109 studentów), inżynierski (101), agronomiczny (87), chemiczny (63). Swoje powstanie i pierwsze lata działalności Kijowski Instytut Politechniczny zawdzięcza pierwszemu dyrektorowi, którym został Wiktor Lwowicz Kirpiczow (1845 - 1913). Pochodził z petersburskiej rodziny nauczycielskiej. Po ukończeniu w 1870 r. Michajłowskiej Akademii Artyleryjskiej został w konkursie wybrany wykładowcą mechaniki w Petersburskim Instytucie Technologicznym. W 1876 r. był już profesorem, wybitnym specjalistą w dziedzinie mechaniki i wytrzymałości materiałów. W 1885 r. zorganizował Charkowski Instytut Technologiczny i kierował nim do stycznia 1898 r. Po przybyciu do Kijowa W. L. Kirpiczow z ogromną energią zajął się tworzeniem Kijowskiego Instytutu Politechnicznego, przygotowaniem i wyposażeniem pomieszczeń zastępczych, doбором składu wykładowców, rekrutacją studentów i organizacją procesu dydaktycznego, jednocześnie nadzorując budowę obiektów instytutu jako przewodniczący komisji budowlanej. Kirpiczow uruchomił zajęcia w uczelni i wznosił budynki dla niej.

W 1902 r., po zakończeniu budowy obiektów, Kirpiczow odszedł z uczelni. W 1903 r. wrócił do Sankt-Petersburga, by rozbudowywać tamtejszy instytut technologiczny. Od czerwca 1898 r. trwały prace budowlane na działce o powierzchni 30 hektarów, na piaszczystym pustkowiu, które wcześniej służyło jako poligon wojskowy, w pobliżu wsi Szulawka. Początkowo pracami budowlanymi kierował Jeronim Sewastjanowicz Kitner (1839 - 1920) - wybitny architekt z Sankt-Petersburga, który w 1897 r. wygrał konkurs na projekt budynków uczelni, otrzymując nagrodę 5 tys. rubli. Pomagał mu w tym inny petersburski architekt P. I. Reutow. Od 1900 r. budową kierował znany kijowski architekt Aleksandr Wasiljewicz Kobielew, który związał swoje życie do końca ze wznoszoną uczelnią. Sumy, jakie ostatecznie zebrano: 1 milion rubli. na budowę obiektów i 2650 tys. rubli. Na wyposażenie - pozwoliły już w sierpniu 1899 r. zakończyć budowę gmachu chemicznego, warsztatów mechanicznych i domu dla wykładowców, zaś w kwietniu 1902 r. oddać do użytku gmach główny instytutu i pozostałe budynki.

Zgodnie z myślą J. S. Kitnera, wzdłuż Szosy Brzesko-Litewskiej, na pagórkach w odległości stu metrów od niej, rozmieszczono trzy grupy budynków, wzniesionych w jednym stylu i w jednej skali. Na pierwszym wzgórzu, bliżej miasta, stanęła centralna budowla - gmach główny dla wydziałów inżynierskiego, mechanicznego i rolniczego, a na dalszym wzgórzu - pawilon chemiczny. Między tymi dwoma rozległymi w planie budowlami wzniesiono dwa 4-kondygnacyjne domy dla wykładowców. Kijowski Instytut Politechniczny (KPI) stał się przykładem nowego podejścia do budownictwa obiektów uczelnianych. Jego pawilonowa zabudowa, z oddzielnie rozmieszczonymi budynkami, wyróżniała się doskonałością planowania i spełnieniem wymogów architektury. Był to pierwszy uczelniany kompleks na Ukrainie - całe miasteczko studenckie, rozmieszczone autonomicznie, z dala od hałaśliwego miasta. Duży obszar pozwalał w następnych latach na rozbudowę powierzchni naukowo-dydaktycznych, gospodarczych i mieszkaniowych. W celu połączenia z miastem zbudowano linię tramwajową. Teren między budynkami i Szosą Brzesko-Litewską wysiłkiem wykładowców i studentów przekształcono w park, przewidziany w projekcie J. S. Kitnera. Usytuowanie instytutu na pagórkach wymagało artystycznego wykończenia fasad widocznych ze wszystkich stron. Fasady wykonano stosując proste formy architektoniczne, wyłącznie z cegieł. Lekkość dodawały duże okna zwieńczone łukami, rozdzielone półfilarami z jasnej żółtej cegły. Czołową fasadę gmachu głównego ograniczyły w węzłach wieże - zapożyczenia z północnego renesansu. Piękno tej prostej "architektury ceglanej" widoczne jest też we wnętrzach obydwu budynków dydaktycznych, a zwłaszcza w sali rady naukowej, amfiteatralnych audytoriach i głównych kłatkach schodowych.

Do pracy w KPI zaproszono kadrę naukową i wykładowców najwyższych kwalifikacji z Petersburga, Moskwy i z Uniwersytetu Kijowskiego. Wśród nich znaleźli się profesorowie: Michaił Iwanowicz Konowałow (1858 - 1906) - chemik, wybitny specjalista w dziedzinie produktów naftowych, Siergiej Nikołajewicz Reformatski (1860 - 1934) - chemik, autor podręczników dla wielu pokoleń studentów, Konstantin Aleksiejewicz Zworykin (1861 - 1927) - jeden z twórców teorii obróbki metali, Wasilij Pietrowicz Jermakow (1845 - 1922) - znany w całej Europie ze swoich teorii matematycznych, Aleksandr Pietrowicz Kotielnikow (1865 - 1944) - znany uczyony w dziedzinie mechaniki teoretycznej, Nikołaj Pietrowicz Czyrwiński (1848 - 1919) - wybitny uczyony zootechnik, Jewgienij Filippowicz Wotczał (1864 - 1937) - znany botanik fizjolog, Konstantin Grigorjewicz Dementjew (1864 - 1916) - znamienity specjalista z technologii materiałów budowlanych, Aleksandr Aleksandrowicz Radcig (1869 - 1941) - twórca budowy turbin parowych w kraju, Władimir Gieorgijewicz Szaposznikow (1870 - 1953) - chemik organik technolog. Nieco później w KPI zaczęli pracować tacy uczeni jak profesorowie: Jewgienij Oskarowicz Paton (1870 - 1953) - znany specjalista w dziedzinie budowy mostów, akademik, Grigorij Dmitrijewicz Dubelir (1874 - 1942) - specjalista z budownictwa drogowego, Lew Władimirowicz Piszczewski (1874 - 1938) - wybitny chemik, akademik. Pomocy w pracy organizacyjnej, dydaktycznej i naukowej udzielili wybitni rosyjscy uczeni: Dmitrij Iwanowicz Mendelejew (1834 - 1907) - chemik, odkrywca okresowego układu pierwiastków chemicznych, Kliment Arkadjewicz Timiriazew (1843 - 1920) - botanik, twórca szkoły fizjologów roślin, Nikołaj Jegorowicz Żukowski (1847 - 1921) - uczyony mechanik, twórca szkoły hydroaerodynamiki.

W pierwszym roku pracy instytutu utworzono w nim 35 katedr. Po oddaniu do użytku budynku chemicznego KPI we wrześniu 1899 r. profesorowie i studenci wspólnie wyposażyli 20 laboratoriów i warsztatów w sprzęt krajowy i zagraniczny, zgromadzili kolekcje i wzorce w gabinetach specjalistycznych i muzeach. Powstawały tu poważne prace teoretyczne studentów poparte własnymi doświadczeniami laboratoryjnymi. Profesor D. I. Mendelejew, który był przewodniczącym pierwszej komisji egzaminacyjnej w 1903 r., podkreślał, że studenci KPI zaprezentowali wyższy poziom prac eksperymentalnych niż w innych znanych mu uczelniach. Od pierwszych lat działalności instytutu powstawały w nim szkoły naukowe, kierowane przez uczyonych - profesorów KPI: w dziedzinie grafostatyki i teorii wytrzymałości materiałów (W. L. Kirpiczow, S. P. Timoszenko, A. M. Dinnik, K. K. Syminski), hydrauliki (S. P. Szenberg, G. J. Suchomiel), budowy mostów i dróg (J. O. Paton, J. W. Łomonosow, G. D. Dubelir), metalurgii (W. P. Iżewski, W. J. Wasiljew), fizyki (G. G. De-Metz, W. P. Dinnik), elektrochemii niewodnych roztworów (W. A. Płotnikow, W. F. Timofiejew), technologii substancji włóknistych (W. G. Szaposznikow), podstaw elektrotechniki (M. A. Artemjew), budowy maszyn rolniczych (K. G. Szyndler).

Rosła liczba studentów. W 1901 r. było ich 1147, a w 1917 r. - 2277 osób. W 1903 r. instytut ukończyło tylko 84 młodych inżynierów. Wielu nie zdążyło zakończyć edukacji w ciągu przewidzianego na to okresu 4 lat. Konieczność zarabiania na życie nie pozwalała często na dogłębne poznawanie wiedzy. Mimo to wśród pierwszych absolwentów było wielu późniejszych uczyonych, znanych specjalistów i dyrektorów przedsiębiorstw.

Już w pierwszych latach swojego istnienia KPI rozwijał zainteresowania studentów nowoczesnymi dziedzinami techniki. W 1908 r. pod kierownictwem prof. M. B. Delone powstał aeroklub. Była to druga po Petersburgu taka organizacja w Rosji. Dwustu członków klubu własnymi rękami budowało szybowce i samoloty. W warsztatach KPI pracowali przyszli wynalazcy i konstruktorzy: twórca śmigłowców I. I. Sikorski, konstruktor pierwszego hydroplanu D. P. Grigorowicz, autor pierwszego w Rosji sterowca pasażerskiego F. F. Anders, wybitni konstruktorzy silników lotniczych - późniejsi akademicy A. A. Mikulin i A. M. Lulka, budowniczy pierwszego samolotu z silnikiem benzynowym A. S. Kudaszow, konstruktor samolotów W. P. Grigorjew.

Pod kierownictwem I. I. Sikorskiego zbudowano pierwsze wielosilnikowe samoloty ROSYJSKI WITIAŻ i ILJA MUROMIEC. Na tym drugim konstruktor odbył długi przelot na trasie Petersburg - Kijów - Petersburg. W KPI powstały pierwsze śmigłowce Sikorskiego. Student F.F. Anders na swoim aerostacie z napędem silnikowym o nazwie KIJEW z czterema pasażerami odbył 160 lotów nad miastem. Łącznie w latach 1908 - 1912 w KPI powstało 40 różnych aparatów latających; z nich większość skonstruowali studenci. Członkowie aeroklubu w 1909 r. stali się jądrem Kijowskiego Towarzystwa Lotniczego, stworzonego przez profesorów M. A. Artemjewa i M. B. Delone. Podczas pierwszej wojny światowej Kijów stał się ośrodkiem lotniczym frontu południowo-zachodniego.

Na przełomie wieków Kijów, jako duży ośrodek przemysłowy, był centralnym na południowym zachodzie punktem rewolucyjnego wrzenia. Studenci uczestniczyli we wstrząsach rewolucyjnych, podnosząc przy tym swoje własne żądania: prawa organizowania się, autonomii uczelni i skasowania nadzoru policyjnego nad studentami. W latach 1899 - 1901 aż 32 studentów KPI aresztowano i zesłano. Znaczna część wykładowców stawała po stronie studentów, co powodowało represje. To z kolei doprowadzało do nowych demonstracji i zamieszek. Instytut stał się centrum przywódczym "Republiki Szulawskiej" podczas rewolucji 1905 r., tu zbierała się Miejska Rada Delegatów Robotniczych. 17 października wiec na Placu Dumskim zakończył się egzekucją demonstrantów. Następnego dnia wybuchło powstanie w kijowskim pułku saperów. Wojska przystąpiły do tłumienia powstania. W KPI zorganizowano legion akademicki złożony ze studentów instytutu i uniwersytetu. Liczył 600 osób i korzystał z broni wyprodukowanej w laboratorium chemicznym KPI. 19 listopada rozpoczął się strajk generalny kijowskich przedsiębiorstw. Budynki KPI zajęło wojsko. 20 listopada władze ogłosiły stan wojenny. 17 grudnia 1905 r. wojska rządowe rozgromiły "Republikę Szulawską". Rannego dowódcę powstania saperów B. P. Żadanowskiego policja aresztowała w KPI. Wkrótce odbyły się wybory do Dumy Państwowej, która zebrała się w maju 1906 r. Jesienią tego roku wznowiono zajęcia w instytucie. Ruch protestu trwał. Studenci domagali się równych praw w przyjmowaniu do uczelni, żądali autonomii dla uczelni. W 1911 r. ruch ten nabral nowej sily. Relegowanie jako represję władze stosowały nie tylko w stosunku do studentów, ale niekiedy i do profesorów.

Szczyt aktywności rewolucyjnej przypadł w Kijowie na początek 1917 r. KPI znowu stał się centrum politycznym dzielnicy. W marcu 1917 r. rozpoczęła rządy w Kijowie Ukraińska Centralna Rada pod przewodnictwem Michaiła Siergiejewicza Gruszewskiego. Generalnym sekretarzem do spraw wojskowych był Simon Wasiljewicz Petlura. 29 października 1917 r. wystąpili robotnicy zakładów ARSENAŁ i innych przedsiębiorstw. Władzę przejęła Centralna Rada i ogłosiła 9 listopada 1917 r. uniwersał, zgodnie z którym Ukraina miała się stać Ukraińską Republiką Ludową w składzie Rosyjskiej Republiki Federacyjnej. W styczniu po walkach i jedenastodniowym ostrzale Kijów znalazł się we władzy bolszewików. W lutym 1918 r. armia niemiecka okupując Ukrainę zwróciła władzę w Kijowie Centralnej Radzie. W końcu kwietnia 1918 r. generał Paweł Pietrowicz Skoropadski w wyniku przewrotu państwowego został hetmanem Ukrainy, a Centralną Radę rozegnano. W KPI w tym czasie rozmieszczono koszary i szpital. W listopadzie 1918 r. powstała Ukraińska Dyrektorja z Władimirem Kiryłowiczem Winnyczenką na czele, a już w grudniu wojska Dyrektorji pod dowództwem S. W. Petlury zajęły Kijów. W lutym 1919 r. miasto zdobyte zostało przez Armię Czerwoną. W sierpniu Kijów zajęli denikinowcy. W grudniu ponownie wkroczyła Armia Czerwona. W maju 1920 r. do Kijowa weszły wojska J. Piłsudskiego. W czerwcu 1920 r. powróciła władza radziecka.

Podczas bratobójczej wojny życie w KPI zamarło. Nowych studentów nie przyjmowano. Budynki w końcu wojny były puste, w części zrujnowane. Studenci uczyli się w mieszkaniach wykładowców. Okres wojny domowej lat 1918 - 1920 odcisnął swoje piętno na całym Kijowie. Ucierpieli też liczni studenci, którzy z młodzieńczym oddaniem angażowali się politycznie po tej lub innej stronie, co było powodem wielu tragedii.

W ciągu 22 lat swojego istnienia instytut wykształcił ponad 3 tysiące inżynierów. Wśród nich warto wymienić następujących: Aleksandr Wasiljewicz Winter (1878 - 1958) - student KPI od 1899 r., uczonego energetyk, akademik; Anton Władimirowicz Dumanski (1880 - 1967) - absolwent KPI 1903 r., chemik, akademik, dyrektor instytutu chemii koloidalnej; Nikołaj Prokopjewicz Czyżewski (1873 - 1952) - absolwent KPI 1904 r., metalurg, akademik; Konstantin Konstantinowicz Syminski (1879 - 1932) - absolwent KPI 1907 r., uczonego w dziedzinie statyki budowli, akademik; Boris Sawieljewicz Łysin (1885 - 1972) - absolwent KPI 1909 r., chemik technolog ceramik, akademik; Iwan Pawłowicz Bardin (1883 - 1960) - absolwent KPI 1910 r., metalurg, akademik, dyrektor instytutu metalurgii; Igor Iwanowicz Sikorski (1889 - 1972) - absolwent KPI 1912 r., konstruktor samolotów i śmigłowców; Georgij Josifowicz Suchomiel (1888 - 1966) - absolwent KPI 1913 r., hydromechanik, akademik, dyrektor instytutu hydrologii; Wasilij Juchimowicz Wasiljew (1890 - 1956) - absolwent KPI 1914 r., metalurg, akademik; Aleksandr Aleksandrowicz Mikulin (1895 - 1985) - student KPI 1913 - 1914 r., konstruktor samolotów, generalny konstruktor silników lotniczych, akademik.

1920 - 1941

Przebudowa szkolnictwa wyższego Ukrainy rozpoczęła się po zakończeniu wojny domowej, w końcu 1920 roku. Szkoły wyższe podporządkowano je Ludowemu Komisariatowi Oświaty. Zlikwidowano opłaty za naukę. We wszystkich szkołach wyższych wprowadzono obowiązkowe dla grona profesorskiego wygłaszanie wykładów wieczorami dla robotników. Sytuacja w KPI była w tym czasie bardzo ciężka. Rozpoczynano pracę w nieogrzewanych pomieszczeniach, w zrujnowanych audytoriach i spustoszonych laboratoriach, przy braku podręczników, papieru, chemikaliów oraz innych materiałów i sprzętu, niezbędnych w procesie dydaktycznym. Grono wykładowców KPI liczyło wówczas 270 osób; studiowało ponad 5000 studentów, przyjętych w latach poprzednich.

Nowy KPI powołany został rozporządzeniem nr 4184 Zarządu Szkół Wyższych z 8 listopada 1920 r. Organizacją szkoły kierował zastępca dziekana fakultetu mechanicznego W. F. Bobrow, którego w końcu 1921 r. mianowano rektorem uczelni. Oto cytat z aktu przekazania spraw nowemu rektorowi: "Wszystkie budynki KPI wymagają remontu, kanalizacja nie działa, ... sieć wodociągowa jest zrujnowana, ... centralne ogrzewanie wymaga kapitalnego remontu, zapasów paliwa brakuje, zasoby biblioteczne zostały rozkradzione, ... stan sanitarny jest zły...". Działania W. F. Bobrowa w kierunku "obrastania gospodarstwo" znalazły poparcie u studentów KPI. Pod kierownictwem energicznego rektora studenci remontowali budynki i sieci techniczne, odnawiali urządzenia, zbudowali kolejną wąskotorową do przywożenia drewna na opał. Przy KPI zorganizowano zakłady naukowe, stacje eksperymentalne i katedry naukowo-doświadczalne.

Zgodnie z dekretem "O szkołach wyższych" w instytucie mogli studiować wszyscy chętni, nawet ci, którzy nie mieli ukończonej szkoły średniej. Czerwonoarmieści, robotnicy i młodzi chłopcy stanowili teraz znaczną część społeczności studenckiej. Wiosenne przyjęcia 1921 r. na pięć wydziałów KPI (w 1918 r. utworzono pięć wydziałów - elektroenergetyczny) uzupełniły społeczność o 870 studentów.

W 1922 r. odtworzono aeroklub. W głównym gmachu uruchomiono warsztat, przy parku Puszkina z drugiej strony szosy zbudowano hangar dla samolotów. Studenci wraz z wykładowcami przystąpili do remontu ocalałych samolotów i urządzenia muzeum lotnictwa. Wśród nich byli: S. P. Korolow - przyszły główny konstruktor rakiet kosmicznych, K. A. Kalinin - konstruktor samolotów, A. M. Gracjanski - lotnik eksperymentalny. W 1923 r. aeroklub przekształcił się w Lotnicze Towarzystwo Naukowo-Techniczne, które połączyło wszystkie lotnicze organizacje Kijowa. Towarzystwo pracowało w sekcjach : samolotowej, szybowcowej, produkcyjnej, naukowo-doświadczalnej. Wydawało czasopismo, prowadziło wykłady. Działalność ta stworzyła warunki do wprowadzenia w instytucie kursu specjalizacji lotniczych: teorii samolotów, silników lotniczych, aerologii.

Pracownicy nauki instytutu pomagali fabrykom Ukrainy we wdrażaniu nowych urządzeń technicznych, organizowali konsultacje z dziedziny nowych metod pracy. Władze troszczyły się o studentów: zwiększono liczbę stypendiów, zbudowano pierwsze trzy domy studenckie, uruchomiono poliklinikę, urządzono stadion sportowy. Uczelnię rozszerzono przez dobudowanie nowego skrzydła gmachu chemicznego. Wybitni naukowcy, profesorowie: J. O. Paton, K. K. Syminski, K. A. Zworykin, A. A. Skomorochow, G. J. Suchomiel, A. P. Kotielnikow, W. P. Iżewski, J. F. Wotczał, M. P. Czyrwinski, W. W. Ogijewski, W. A. Płotnikow oddawali swoje siły, wiedzę i bogate doświadczenie doskonaleniu procesu dydaktycznego w KPI.

W związku z ogłoszoną w latach 30-tych polityką industrializacji kraju, instytut znacznie zwiększył nabór studentów, chcąc zaspokoić potrzeby przemysłu. W 1926 r. KPI ukończyło 246 inżynierów, a w 1930 r. - trzy razy więcej. Zmieniała się struktura socjalna społeczności studenckiej i wzrastał udział kobiet. Kijowski Instytut Politechniczny w ramach reformy szkolnictwa wyższego w 1930 r. został podzielony na odrębne instytuty: budowy maszyn, energetyczny i chemiczny. W czerwcu 1934 r. te trzy uczelnie ponownie połączono w Kijowski Instytut Industrialny. Nazwa ta obowiązywała do 1944 r. W celu przyspieszenia rozwoju oświaty wyższej stworzono nowe uczelnie na bazie niektórych wydziałów KPI.

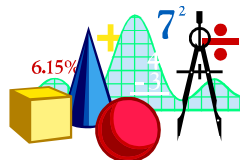
W latach 1922 - 1933 powstały: Kijowski Instytut Rolniczy (1922), Odeski Instytut Inżynierów Transportu Wodnego (1930), Kijowski Instytut Inżynierjno-Budowlany (1930), Kijowski Instytut Technologiczny Przemysłu Lekkiego (1930), Dniepropietrowski Instytut Transportu Kolejowego (1930), Kijowski Instytut Technologiczny Przemysłu Cukrowniczego (później: Spożywczego) (1930), Charkowski Instytut Samochodowo-Drogowy (1930), Kijowski Instytut Inżynierów Lotnictwa Cywilnego (1933).

W tym czasie Kijowski Instytut Politechniczny (Industrialny) dał także początek wielu instytutom naukowo-badawczym. W ten sposób powstały: Państwowy Eksperymentalny Instytut Przemysłu Cukrowniczego (1926), Instytut Chemii (1930), który później podzielił się na 6 instytutów, Instytut Naukowo-Badawczy Papieru (1931), Instytut Spawalnictwa Elektrycznego (1934), Instytut Energetyki (1939). W tym samym czasie warsztat mechaniczny KPI przekształcono w samodzielny Zakład im. Iwana Lipse (1930), produkujący części

do ciągników rolniczych, a warsztaty radiowe przekształcono w Kijowski Zakład Aparatury Elektrotechnicznej (1938) wytwarzający elektryczne przyrządy pomiarowe.

W skład KPI w latach trzydziestych wchodziły następujące wydziały: mechaniczny, chemiczno-technologiczny, elektrotechniczny, wieczorowy (od 1933), celulozowo-papierniczy (1934), radiotechniczny (1935), ogólnotechniczny (1935), budowy maszyn chemicznych (1938) i ciepłotechniczny (1938). Kształciło się w uczelni prawie 4 tysiące studentów. 50 katedr przygotowywało inżynierów w 20 specjalnościach. Instytut wykształcił krajowi w latach 1917 - 1941 ponad 8 tysięcy inżynierów. Rozwijały się istniejące szkoły naukowe, formowały się nowe szkoły pod kierownictwem K. K. Symyńskiego, W. W. Ogijewskiego, W. P. Jaworskiego, W. J. Wasiljewa. Spośród 3280 wykładowców, którzy pracowali w KPI w końcu lat trzydziestych, ponad połowę stanowili wychowankowie instytutu. Wśród nich było 2 akademików i 7 członków-korespondentów Akademii Nauk Ukrainy, 30 profesorów, 60 docentów. Instytut godnie wносił swój wkład w rozwój gospodarki kraju.

Wybitnymi wychowankami KPI okresu 1921 - 1941 r. byli: Fiodor Pawłowicz Bielankin (1892 - 1972) - absolwent KPI 1922 r., uczony w dziedzinie wytrzymałości materiałów i konstrukcji inżynierskich, akademik, dyrektor instytutu mechaniki budowlanej; Siergiej Pawłowicz Korolow (1907 - 1966) - student KPI 1924 - 1926 r., generalny konstruktor rakiet kosmicznych, akademik; Siergiej Władimirowicz Serensen (1905 - 1977) - absolwent KPI 1926 r., uczony mechanik, akademik; Wsiewołod Iwanowicz Tołubinski (ur. 1904) - absolwent KPI 1927 r., uczony w dziedzinie ciepłenergetyki, akademik, dyrektor instytutu ciepłofizyki; Iwan Trochimowicz Szwiec (ur. 1901) - absolwent KPI 1927 r., uczony energetyk, akademik; Nikołaj Wasiljewicz Kornouchow (1903 - 1958) - absolwent KPI 1928 r., uczony w dziedzinie teorii budowli, akademik, dyrektor instytutu mechaniki; Anatolij Dmitrijewicz Kowalenko (1905 -1973) - absolwent KPI 1928 r., uczony mechanik, akademik, dyrektor instytutu mechaniki Akademii Nauk Ukrainy; Archip Michajłowicz Lulka (1908 - 1984) - absolwent KPI 1931 r., generalny konstruktor silników lotniczych, akademik; Iwan Mironowicz Czyżenko (ur. 1916) - absolwent KPI 1940 r., uczony w dziedzinie teorii elektrotechniki, akademik; Boris Jewgienijewicz Paton (ur. 1918) - absolwent KPI 1941 r., uczony w dziedzinie metalurgii i spawalnictwa elektrycznego, akademik, prezydent Akademii Nauk Ukrainy, dyrektor instytutu spawalnictwa elektrycznego; Oleg Aleksandrowicz Kremniow (ur. 1919) - absolwent KPI 1941 r., uczony w dziedzinie ciepłotechniki, akademik.

1941 - 1945

22 czerwca 1941 r. Hitler rozpoczął wojnę ze Związkiem Radzieckim. Dokładnie przygotowany plan "Barbarossa" przewidywał wojnę błyskawiczną. Niemieckie siły zbrojne miały rozbić podstawowe zgrupowania Armii Czerwonej na terenach Białorusi i Ukrainy, przeciwdziałając wycofywaniu się wojsk na szerokie równiny Rosji. Ostatecznie wojska hitlerowskie miały utworzyć barierę na linii Wołga - Archangielsk przeciw Rosji Azjatyckiej. Ostatni region przemysłowy Rosji na Uralu miał zostać sparaliżowany przy pomocy niemieckiego lotnictwa. Plan przewidywał zakończenie całej kampanii wojennej w krótkim czasie, jeszcze zanim zakończy się wojna z Anglią. Ukraina miała się stać kolonią niemiecką. Kijów odczuł naloty niemieckie od pierwszego dnia wojny. W czerwcu 1941 r. do Armii Czerwonej trafiło 650 pracowników Kijowskiego Instytutu Industrialnego. Studenci piątego roku, po krótkim szkoleniu, szli na front jako dowódcy pododdziałów. Starsi wiekiem wykładowcy i najmłodszy studenci włączeni zostali do obrony cywilnej. Front zbliżał się do Kijowa.

Na początku lipca rozpoczęto ewakuację kijowskiego instytutu do Taszkientu. Kierował nią M.W. Kołbasnikow - pełniący obowiązki dyrektora instytutu. Wywożono z Kijowa cenne urządzenia laboratoryjne i warsztatowe oraz materiały pomocnicze. Do Taszkientu przeniosło się 46 profesorów i docentów, 36 wykładowców i aspirantów, 19 innych pracowników i ponad 500 studentów. W Taszkencie uczelnia rozmieszczona została w pomieszczeniach Środkowo-azjatyckiego Instytutu Industrialnego. W Kijowskim Instytucie Industrialnym utworzono 4 wydziały, które organizowały zajęcia dla 31 grup studenckich od drugiego do piątego roku studiów. Katedrami (było ich 12) kierowali: B. P. Taranow, W. I. Tołubinski, W. F. Bobrow, S. G. Ryklis, I. B. Barmaszenko, W. J. Bierszow, S. S. Rudnik, J. M. Chajmowicz, P. G. Bierzyn, S. I. Cytkin, S. I. Tetelbaum, M. A. Kiczigin. Zajęcia odbywały się wieczorami. Z rana wykładowcy i studenci pracowali w przedsiębiorstwach i na polach Uzbekistanu.

W Kijowie tymczasem długotrwała 83-dniowa obrona miasta odegrała ważną rolę w złamaniu planu wojny błyskawicznej. Wśród ofiar obrony Kijowa znaleźli się wykładowcy i studenci instytutu: absolwent uczelni, członek sztabu obrony miasta T. W. Szamryło, dyrektor KPI (w latach 1938 - 1941) M. F. Szpilko, absolwenci P. P. Szaposznikow i P. J. Szumski, wykładowca M. M. Sielezniow, studenci J. G. Goriani-na, J. F. Żurawski, M. W. Kot, I. W. Małachow i inni. W sierpniu 1941 r. wojska hitlerowskie przeprawiły się przez Dniepr. 26 września oddziały Armii Czerwonej wycofały się z Kijowa. Rozpoczęła się dwuletnia okupacja miasta.

Władze hitlerowskie stworzyły namiastkę samorządności. Powołano Ukraińską Radę Narodową. Przewodniczącym został M. I. Welyczkiwski - profesor politechniki, mianowany rektorem Kijowskiego Instytutu Politechnicznego. Przez pewien czas w budynkach uczelnianych działały laboratoria i warsztaty radiowe, w których znajdowali pracę wykładowcy. W 1942 r. pomieszczenia uczelni przystosowano do potrzeb szpitalnych wojska niemieckiego. W 1943 r. działalność URN została przerwana, a okupacyjna zamknęła uczelnię władza. Profesorowie, którzy pozostali w Kijowie znaleźli się w bardzo trudnych warunkach. Byli wówczas w mieście: A. W. Kobilew, D. A. Czornobajew, W. M. Czyrwinski, D. I. Gorbaczewski, A. A. Kirow. W okresie okupacji politechnikę odwiedzali naukowcy z Niemiec. Proponowali kijowskim profesorom wyjazd i pracę w Rzeszy. Udało się zwerbować tylko kilku pracowników instytutu.

Kijów żył według praw wojny, praw konspiracji i oporu. Faszyci karali surowo: szubienicą lub kulą. Co dzień z Kijowa do Niemiec na roboty odjeżdżali pociągami mieszkańcy Ukrainy. W tym czasie naukowcy z Kijowa, którzy pracowali w Taszkencie, w sposób znaczący pomagali przedsiębiorstwom pracującym dla frontu. Pod kierownictwem profesora W. J. Wasiljewa, z pomocą wykładowców K. I. Waszczenki, J. M. Chajmowicza i W. I. Tołubinskiego, zaprojektowano i zbudowano kombinat metalurgiczny. Ważne badania i prace praktyczne o charakterze wojskowym prowadzono pod kierownictwem profesorów S. I. Tetelbauma, A. S. Plygunowa, M. A. Kiczigina, S. S. Rudnika, docentów N. P. Wolernera, W. A. Zmorowicza, M. F. Laufera, inżynierów J. G. Łojewa, A. T. Jury i innych. Wynalazki S. P. Korolowa - przyszłego twórcy pojazdów kosmicznych - poprawiły przydatność bojową techniki raketowej. Automatyczne spawanie elektryczne J. O. Patona pozwoliło zwiększyć produkcję czołgów, na które czekał front.

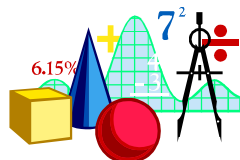
Jesienią 1943 r. Armia Czerwona po przejściu 400 kilometrów uwolniła Donbas, podeszła do Perekopu i rozpoczęła walki o Dniepr. 6 listopada 1943 r. wojska radzieckie weszły do Kijowa. Pierwsi do centrum wjechali czołgiści. Na pierwszym czołgu jechał wychowanek instytutu, dowódca grupy zwiadu, N. M. Szotudenko. W okolicy zakładów BOLSZEVIK został śmiertelnie zraniony. Przy wyzwalaniu miasta ponieśli także śmierć: docent W. A. Gaj, aspirant K. M. Czuntułow, studenci instytutu: S. I. Altincew, I. G. Iwanysenko, J. M. Korz, W. W. Samojlenko, W. G. Nariżnyj, M. M. Szłumukow i inni.

W czasie działań wojennych prawie całkowicie zniszczone zostało centrum Kijowa: Kreszczatik i przyległe do niego ulice. 200 tysięcy kijowian zostało bez dachu nad głową. Spośród 1176 zakładów przemysłowych walki zniszczyły ponad 800. Natychmiast po objęciu miasta przez władze radzieckie rozpoczęło się odgruzowywanie centrum. Ruszyło budownictwo. Pierwsze uruchamiane zakłady przemysłowe zaczęły produkować na potrzeby frontu części zamienne dla wojska, umundurowanie, żywność. Budynki politechniki zostały zrujnowane prawie w połowie. W głównym gmachu instytutu zniszczona została ta jego część, gdzie

mieściło się laboratorium wytrzymałości materiałów . Spalone zostało wielkie audytorium fizyczne. Spłonęły zbiory biblioteki: z 1 miliona jednostek katalogowych pozostało tylko 100 tysięcy. W ruinie był budynek chemiczny. W bombardowaniach i pożarach ucierpiały domy studenckie. Mimo katastrofalnego stanu budynków, w instytucie zimą rozpoczęto zajęcia. Odbywały się one w pomieszczeniach bez okien, niekiedy nawet w ujemnych temperaturach.

Zgodnie z uchwałą rządu instytut włączony został do wykazu najważniejszych uczelni państwa. Specjaliści, jakich kształcił instytut, byli bardzo potrzebni do podnoszenia z ruin gospodarki kraju. Zniszczenia były tak ogromne, że dopiero po 10 latach udało się doprowadzić obiekty do pierwotnego stanu. Tymczasem już w końcu 1943 r. do instytutu w Kijowie zaczęli wracać wykładowcy i ukraińscy studenci z Taszkientu. Kijowski Instytut Industrialny w Taszkencie w latach 1942 - 1944 przygotował 120 inżynierów. Pozostawił on tam trwałe ślad, zarówno w wyposażeniu politechniki taszkienckiej, jak i w uprzemysłowieniu Uzbekistanu, a także w rozwoju nauk technicznych. W końcu 1943 r. w instytucie w Kijowie było już 8 profesorów, 10 docentów, 16 wykładowców, 30 innych pracowników i kilkudziesięciu studentów. W lipcu 1944 r. instytutowi, po 10 latach, przywrócono starą nazwę: Kijowski Instytut Politechniczny.

Do Politechniki Kijowskiej, niestety, nie wrócili z frontu liczni jej przedwojenni wykładowcy i studenci. Na froncie zginął zastępca dyrektora A. S. Mielnikow i szereg absolwentów, aspirantów i studentów. Od początku do końca na różnych frontach wojny walczyli: A.S. Siemionow, A. P. Ornatski, I. K. Fiedczenko, M. L. Kałnibołotski, M. J. Jerusalimow, L. O. Radczenko, I. M. Czyżenko, absolwenci A. I. Butuzow, J. A. Babenko, którzy wrócili do macierzystej uczelni i związali się z nią na wiele dalszych lat. Do dziś w Kpi pracuje 348 weteranów. Są wśród nich: W. M. Bezchatniw, M. I. Bogaczkow, P. K. Gołdecki, G. G. Jefimenko, L. I. Motuzko, A. M. Patiucha, J. G. Radczenko, R. A. Słepieńkiy, W. W. Silczewski, I. M. Czyżenko, W. J. Szluko, I. P. Moskalenko, W.A. Dobrowolski, M. S. Samotriasow.

1945 - 1972

Dyrektorem Politechniki Kijowskiej w styczniu 1944 r. został docent Aleksandr Siergiejewicz Płygunow. Jeszcze przed powrotem wykładowców i studentów z Taszkientu utworzono trzy wydziały: mechaniczny, chemiczno-technologiczny i elektrotechniczny. Powołano wydział przygotowawczy, w którym w lutym 1944 r. uczyło się 250 uczniów, jacy nie zakończyli jeszcze szkoły średniej. 15 lutego 1944 r. 100 studentów rozpoczęło zajęcia u 20 profesorów, 40 docentów i wykładowców. Remontem budynków zajęło się przedsiębiorstwo KIJEWUWUZSTROJ, podlegające Narodowemu Komitetowi Budownictwa Cywilnego Ukrainy. Zatrudnieni w instytucie pracownicy przynajmniej raz w tygodniu jedną dniówkę przeznaczali na prace remontowe. Władze miejskie przydzieliły instytutowi dwa budynki mieszkalne dla wykładowców i jeden dom akademicki przy ulicy Polowej. Stworzono własne gospodarstwo rolne dysponujące 90 hektarami ziemi. Prace remontowe nabrały tempa gdy w sierpniu 1944 r. z Taszkientu powróciła podstawowa część zespołu pracowniczego KPI,.

Nowy rok nauki po reewakuacji rozpoczął się 1 października 1944 r. Kijowski Instytut Politechniczny liczył już 8 wydziałów i 43 katedry. Zatrudniał 7 członków Akademii Nauk, prawie 200 wykładowców, w tym profesorów, doktorów i docentów, studiowało 1760 studentów. Do końca 1946 r. w budynkach instytutu uruchomiono instalacje centralnego ogrzewania i instalacje elektryczne, oszklono okna, wyposażono 10 laboratoriów, oddano do użytku część audytoriów. W następnych dwu latach zakończono remont drugiego domu akademickiego, zbudowano trzeci, wyposażono dalszych 15 laboratoriów. Na początku 1948 r. 7400 m kw. powierzchni użytkowej w dwóch gmachach: głównym i chemicznym służyło już studentom.

Upłynęły jeszcze trzy lata. W 1951 r. po remoncie przybyło znowu 10 tysięcy m kw. powierzchni dydaktycznej i 400 m kw. powierzchni mieszkaniowej w domach dla wykładowców. Instytut miał ponad 100 laboratoriów, 30 gabinetów, 3 warsztaty. Kształciło się w nich 4500 studentów. Do 1954 r. zakończyły się prace remontowe w istniejących przed wojną pomieszczeniach. Oddano do użytku chlubę KPI - wielkie audytorium fizyczne. Na wolnych terenach uczelni rozpoczęło się nowe budownictwo. W 1954 r. zbudowano dwa budynki mieszkalne. W 1956 r. oddano budynek radiotechniczny. W 1959 - budynek laboratoryjny nr 1. W 1960 r. całkowita powierzchnia pomieszczeń instytutu wynosiła 109 tysięcy m kw., w tym prawie 60 tys. m kw. zajmowały pomieszczenia dydaktyczne.

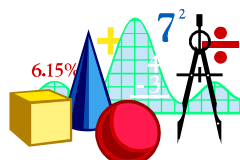
Intensywne budownictwo trwało nadal.. W 1968 r. oddano do użytku 4 budynki audytoryjne, w 1969 - budynek dydaktyczno-laboratoryjny nr 2. W 1970 r. rozpoczęła się budowa gmachu wydziału ciepłenergetycznego, trwała budowa gmachu wydziału elektromechaniki górniczej. Politechnika rozwijała się, rosła liczba wydziałów i specjalności. Z uwagi na potrzeby przemysłu powstawały nowe wydziały: metalurgiczny (inżynierijno-fizyczny) - w 1944 r., górniczy - w 1945, inżynierijno-pedagogiczny - w 1948. Wydział mechaniki i budowy maszyn w latach 1945 - 1955 przygotowywał inżynierów z dziedziny budowy samochodów i ciągników. Od 1949 r. do 1955 samodzielnie istniał wydział spawalniczy. W 1953 r. powstał wydział budowy maszyn chemicznych, w 1955 - elektroakustyczny. W 1962 r. uruchomiono wydziały: budowy przyrządów, techniki elektronicznej, automatyki i budowy przyrządów elektrycznych oraz wydział studentów zagranicznych. W 1967 r. rozpoczął pracę wydział informatyki i techniki obliczeniowej. Na bazie wydziałów KPI powołano Kijowski Instytut Drogownictwa w 1944 r. i Winnicki Instytut Politechniczny w 1974 r. W KPI zorganizowano studia wieczorowe i zaoczne. Wydział zaoczny powstał w 1953 r. Spośród 9200 studentów, jacy studiowali w uczelni w roku nauki 1954/1955 zaocznie uczyło się 1200, a w systemie wieczorowym - 80 studentów. W końcu lat 50-tych prawie połowa z 12 tysięcy studentów zdobywała kwalifikacje na wydziale wieczorowym, który powstał w 1958 r. W 1960 r. otwarto wydział ogólnotechniczny.

Lata 50-te - to okres pracy w instytucie wybitnych naukowców. Byli wśród nich akademicy: K. K. Chrienow, B. S. Łysin, F. P. Bielankin, M. M. Dobrochotow, W. J. Wasiljew, S. I. Tetelbaum, W. A. Izbekow, A. D. Kowalenko, profesorowie: W. I. Tołubinski, I. T. Szwiec, G. S. Pisarenko, A. S. Smogorzewski, W. N. Gridniew, G. W. Samsonow, S. W. Swiecznikow. Wiele uwagi poświęcali oni doskonaleniu pracy dydaktycznej w instytucie. Powołano radę metodyczną. Podręczniki profesorów S. S. Rudnika i W. A. Izbekowa stały się pierwszymi powojennymi wydaniem metodycznymi. Tworzono nowe programy nauczania i praktyk studenckich. Nowy plan studiów zakładał wydłużenie ich do pięciu i pół roku. W następnym dziesięcioleciu wydrukowano ponad sto podręczników dydaktyczno-metodycznych. Doskonaleniem istniejących technologii i tworzeniem nowych dla przemysłu zajmowali się profesorowie: A. D. Nesterenko, I. I. Grebień, A. W. Orłowski, M. A. Kondak, M. A. Kiczigin, M. M. Dobrochotow, N. P. Wolerner i inni. Rozwijały się w KPI szkoły naukowe: profesora S. I. Tetelbauma w dziedzinie łączności radiowej, telewizji i radiolokacji, akademika G. S. Pisarenki z zakresu dynamiki maszyn i wytrzymałości materiałów, akademika I. M. Czyżenki pracująca nad przetwornikami prądu elektrycznego, profesora K. I. Waszczenki badająca technologie wytopu żeliwa modyfikowanego, akademika G. W. Samsonowa prowadząca badania technologii materiałów wysokotemperaturowych. Wiele opracowań technologicznych znalazło zastosowanie w przemyśle, przynosząc korzyści gospodarce narodowej. Za osiągnięcia naukowe i techniczne wysokie nagrody rządowe otrzymali: A. S. Płygunow, G. S. Pisarenko, I. M. Czyżenko, P. P. Ornatski, W. P. Sigorski i inni.

Od 1946 r. działało Studenckie Towarzystwo Naukowo-Techniczne, które utrzymywało kontakty z wieloma przedsiębiorstwami Kijowa. W latach 60-tych studenckie biuro konstrukcyjne i technologiczne KPI realizowało zlecenia przemysłu. Dzięki temu biuro wiele projektów dyplomowych zastosowano w produkcji. Studenci Politechniki Kijowskiej uczestniczyli w masowych akcjach na rzecz gospodarki narodowej: na Uralu, w Syberii, na polach sowchozów. Studenci ćwiczyli w klubach sportowych, uczęszczali na zajęcia kół artystycznych. Drużyny sportowe, chóry i zespoły taneczne KPI znane były daleko poza murami uczelni i granicami Kijowa. Liczba studentów w KPI szybko wzrastała. W 1952 r. było ich 6200, w 1956 -12460, w 1963 - 19443. W 1953 r. liczba absolwentów wyniosła 1050 osób, w 1963 -1831. W ciągu lat 1945 - 1960 Politechnika Kijowska wykształciła ponad 15200 inżynierów.

Od 1950 r. corocznie przybywali na studia do KPI polscy stypendyści. W całym tym długim okresie, od 1944 do 1971 r. (z przerwą w latach 1952-1955) dyrektorem, a następnie rektorem Kijowskiego Instytutu Politechnicznego był Aleksandr Siergiejewicz Płynunow - wybitny uczyony, zdolny organizator, życzliwy człowiek, wysoko ceniony przez środowisko polskich studentów. W 1966 r. został on odznaczony Krzyżem Oficerskim Orderu Odrodzenia Polski.

Wśród wychowanków Politechniki Kijowskiej okresu lat powojennych jest wielu naukowców i wybitnych specjalistów, znanych w kraju i za jego granicami. Są wśród nich akademicy i profesorowie: K. G. Samofałow, P. M. Tałanczuk, A. A. Dolinski, A. A. Lebediew, W. W. Niemoszkalenko, M. W. Nowikow, A. F. Niemiec. Wybitnymi absolwentami KPI są: Igor Konstantinowicz Pochodnia (ur. 1927) -absolwent KPI 1949 r., metalurg, akademik, specjalista w dziedzinie technologii spawania; Aleksandr Władimirowicz Gorodyski (ur. 1930) - absolwent KPI 1951 r., chemik, akademik, dyrektor instytutu chemii; Walerij Trochimowicz Troszczenko (urodz.1929) - absolwent KPI 1952 r., mechanik, akademik, specjalista z niezawodności maszyn i budowli; Wiktor Iwanowicz Trefiłow (ur. 1930) - absolwent KPI 1952 r., fizyk, akademik, dyrektor instytutu metalofizyki; Anatolij Korniejewicz Szydłowski (ur.1933)- absolwent KPI 1957 r., elektrotechnik i elektroenergetyk, akademik, dyrektor instytutu elektrodynamiki.

1972 - 1985

Na początku lat 70-tych KPI liczył 113 katedr, było 58 specjalności. Pracowało tu 1630 etatowych wykładowców, studiowało 520 doktorantów i 31200 studentów, w tym 490 studentów-cudzoziemców z 37 krajów świata. W 1972 r. Politechnika Kijowska otrzymała status zakładu naukowego pierwszej kategorii, była bowiem wielkim ośrodkiem rozwoju nauki i techniki. W 1975 r. 14 tysięcy studentów prowadziło pracę naukową. Stosowano w tym celu różne formy: koła naukowe, seminaria, olimpiady. Wykorzystywano elektroniczną technikę obliczeniową. Pierwszy komputer pojawił się w politechnice w 1962 r., w 1975 r. było ich 70. Współpraca wydziałów politechniki z przedsiębiorstwami kijowskimi (zakłady BOLSZEVIK, zakłady im. Korolowa i im. Lepse) owocowała licznymi pracami dyplomowymi, które znalazły zastosowanie w produkcji. W latach 1976-1981 KPI zastosował w praktyce przemysłowej ponad 3200 swoich opracowań technicznych.

Na początku lat 70-tych na jednego studenta przypadło tylko 4 m kw. powierzchni użytkowej uczelni, choć norma przewidywała 11 m kw. Stan ten zmuszał do prowadzenia zajęć nawet na trzy zmiany, co negatywnie wpływało na wyniki nauczania. Brakowało też sal sportowych, miejsc w czytelniach bibliotecznym. Ponad 1800 studentów spoza Kijowa mieszkało na stacjach w prywatnych mieszkaniach. Dojrzał więc problem rozbudowy bazy materialnej Politechniki Kijowskiej. Od 1972 r. specjaliści politechniki, instytutów naukowo-badawczych i biur projektów zaczęli prace nad sporządzeniem programu rozbudowy uczelni. Przełomowym stał się rok 1973, gdy rząd Ukrainy zatwierdził perspektywiczny generalny plan rozwoju KPI i przyznał niezbędne środki finansowe na początkową fazę jego realizacji. Dla Politechniki zarezerwowano przylegający teren o powierzchni 104 hektarów między ulicami: prospekt Brzesko-Litewski, ulica Industrialna, bulwar Kolejowy i ulica Botkina. Celem było urzeczywistnienie śmiałego założenia, które przewidywało, że KPI uzyska powierzchnie dydaktyczne i mieszkaniowe dla studentów w ilości zgodnej z normami światowymi. W projektowaniu nowych budynków wzięło udział ponad dziesięć instytutów naukowo-badawczych i biur projektów z Kijowa, Moskwy, Leningradu i Charkowa. Nad projektami, a później nad ich realizacją pracowało kilkudziesięciu architektów i inżynierów budowlanych. Całością inwestycji kierował nowy rektor Politechniki Kijowskiej profesor Grigorij Iwanowicz Denisenko, który w 1971 r. ze Lwowa przyjechał do Kijowa. Potrafił on zmobilizować całą kolektywę uczelni do pracy nad jej rozbudową. Organizacją prac budowlanych i finansowaniem zajmowali się czołowi kierownicy uczelni: L. A. Kaptynski, W. I. Wasilkow, A. P. Płatonow, J. A. Babenko, N. S. Kurakina, W. I. Mołczanow, A. F. Krywokobyłski, W. M. Ukraiński, I. P. Moskalenko. Nieoceniona była pomoc dziekanów wydziałów, kierowników katedr, organizacji społecznych politechniki, władz administracyjnych rejonu i miasta.

Generalny plan podzielił teren uczelni na strefy funkcjonalne, wśród których najważniejszymi były: strefa dydaktyczna - 40,8 ha, mieszkaniowa - 11,8 ha, sportowa - 13,4 ha, parkowa - 13,7 ha. Strefowe rozmieszczenie budowli przyczyniło się do stworzenia harmonijnego zespołu architektonicznego Politechniki. Zgodnie z generalnym planem ulice przylegające do terenu KPI zostały zmodernizowane. Metro, tramwaje, trolejbusy i autobusy rozwiązały problem dojazdów studentów do politechniki. Rzekę Łybidź poprowadzono kolektorem, a błota na jej brzegach osuszono. Powstało miasteczko domów studenckich. Zbudowano łącznie ponad 20 nowych obiektów, w tym gmach wydziału ogólnotechnicznego, w którym odbywają się zajęcia dla 6 tysięcy studentów lat początkowych. Powstały budynki wydziałów: inżynierijno-fizycznego, elektromechaniki i automatyki górniczej, energetyki cieplnej, budowy przyrządów elektrycznych, techniki obliczeniowej, budowy maszyn chemicznych, spawalnictwa i katedry przygotowania wojskowego. W ciągu całego okresu budowy powierzchnia dydaktyczna obiektów KPI wzrosła trzykrotnie, do ponad 320 tys. m kw. Studenci i wykładowcy otrzymali 16 czytelni w nowej bibliotece dysponującej dwoma milionami woluminów. Rozpoczęły się treningi w wielkim kompleksie dydaktyczno-sportowym. Studenci artyści amatorzy zaczęli występować w nowej auli (domu kultury) na 1750 miejsc. Poprawiło się wyżywienie studentów dzięki dwóm stołówkom. Poliklinika akademicka mogła teraz przyjąć 600 pacjentów na zmianę. Studenci zamiejscowi znaleźli zakwaterowanie w sześciu domach akademickich z 5300 miejscami. Zbudowano dwa domy dla studentów z rodzinami i dwa domy mieszkalne dla kadry naukowej. Przedszkole i żłobek przyjęły 320 dzieci.

Urządzono Plac Wiedzy - miejsce zgromadzeń i imprez masowych. Połączył on gmach biblioteki z budynkiem wydziału ogólnotechnicznego i, poprzez kaskadę fontann, z domem kultury politechniki. Ważne miejsce w zespole budowli KPI zajęła strefa sportowa. Głównym obiektem stał się gmach wychowania fizycznego, w którym, prócz zajęć obowiązkowych, zaczęto prowadzić treningi w 24 dyscyplinach sportowych. Basen pływacki i sale treningowe zbudowano według wymogów międzynarodowych zawodów sportowych. Między gmachem wychowania fizycznego i budynkiem katedry wojskowej powstał drugi pod względem wielkości plac zespołu obiektów KPI. Oryginalną częścią zespołu stała się grupa trzech 12-kondygnacyjnych domów akademickich, w kształcie otwartych książek, wzdłuż ulicy Borszczagowskiej.

Dzięki realizacji generalnego planu rozwoju Politechnika Kijowska zaczęła spełniać wszystkie warunki stawiane przez pracę naukowo-dosлідczalną i dydaktyczną, przez obsługę socjalną, sport i rekreację. Zespół obiektów KPI uznano za ozdobę architektoniczną miasta.

Na początku lat 80-tych w KPI studiowało prawie 32 tysiące studentów. Pracowało niespełna 1800 wykładowców, w tym ponad 100 doktorów nauk i 900 kandydatów nauk. Działo 30 wydziałów: 21 w Kijowie, 4 w Czernihowie, 3 w Żytomierzu i 2 w Czerkasach. W 1985 r. w budynkach KPI było 495 audytoriów na 24800 miejsc. Powstały nowe katedry i wydziały. Następowaly zmiany w metodyce dydaktyki, wprowadzane pod kierownictwem prorektora profesora Michajła Juchimowicza Ilczenki. W procesie dydaktycznym aktywnie uczestniczyli w tym czasie uczeni akademicy: G. S. Pisarenko, S. W. Swiecznikow, I. M. Czyżenko, M. W. Nowikow, G. W. Samsonow, K. G. Samofałow, P. R. Rodin, F. K. Iwanczenko, A. A. Paszczenko, profesorowie: W. W. Ogijewski, W. P. Taranienko, J. K. Trochimienko, P. P. Ornatski, S. I. Czerkasowa, M. S. Możarowski i inni. W latach 80-tych 38 naukowców z KPI zostało laureatami nagród państwowych, w tym G. S. Pisarenko, I. M. Czyżenko, P. R. Rodin, K. G. Samofałow, A. A. Paszczenko, M. A. Pawłowski, J. S. Umanski, A. A. Krupa, W. S. Rudenko, W. S. Kowalenko, J. K. Trochimienko, M. J. Ilczenko, W. A. Ostafjew, M. G. Popowicz, A. J. Bokrinska, R. M. Dombrugow.

1985 - 1998

W drugiej połowie lat 80-tych w Związku Radzieckim następowała demokratyzacja życia społecznego. Pojawiły się dysproporcje między potrzebami oświaty a możliwościami państwa. Państwo nie mogło już utrzymywać systemu oświaty na dotychczasowych warunkach. Postawiło to nowe zadania przed szkolnictwem wyższym. W 1987 r. na stanowisko rektora KPI wybrany został profesor Piotr Michajłowicz Tałanczuk, absolwent KPI z 1965 r., pracujący na wydziale budowy przyrządów KPI. Przebudował on sposób kierowania uczelnią. Wprowadził trzystopniowe zarządzanie procesem nauczania (rektorat, wydział, katedra) i dwustopniowe zarządzanie nauką (rektorat, katedra). Kształcenie inżynierów odbywało się teraz w cyklach (humanistyczny, podstawowy, ogólnoinżynierski, specjalistyczny). Wszystkie wydziały wprowadziły wewnętrzny rozrachunek gospodarczy. Zmiany oparto na doświadczeniach uczelni z Europy Zachodniej i Stanów Zjednoczonych.

W 1989 r. w KPI rozpoczęły się prace nad nowym wielostopniowym systemem kształcenia inżynierów. Uczestniczyła w nich grupa profesorów: J. J. Łukacz, J. I. Jakimienko, J. F. Zinkowski, W. P. Sigorski, W. I. Szechowcow. Nowy system spowodował zmiany programów nauczania przedmiotów technicznych na wydziałach. Dokonano przeglądu dyscyplin humanistycznych i ekonomicznych. W 1990 r. wprowadzono np. historię doktryn politycznych XX wieku, politologię, socjologię, historię Ukrainy. Na wydziale chemiczno-technologicznym rozpoczęto nauczanie z zakresu ochrony środowiska przyrodniczego i racjonalnego wykorzystania bogactw naturalnych. W 1990 r. powstał wydział matematyki stosowanej. W tym samym roku utworzono wydział przygotowawczy. W 1991 r. rozpoczęło pracę liceum techniczne KPI. A w 1992 r. powołano wydział zarządzania i marketingu. W tym czasie politechnika kształciła studentów w 72 specjalnościach. Rozszerzono zakres studiów doktoranckich, staże naukowe. KPI uczyniono wiodącym ośrodkiem atestacji naukowo-technicznej na Ukrainie. Ważną rolę w systemie ciągłych studiów inżynierskich zaczął odgrywać stworzony w 1987 r. Międzybranżowy Instytut Oświaty Podyplomowej. W 1991 r. usamodzielnili się dwie filie Politechniki, tworząc Czernihowski Instytut Technologiczny i Czerkaski Instytut Inżyniersko-Technologiczny. W 1994 r. usamodzielniała się jeszcze jedna filia uczelni; powstał Żytomierski Instytut Inżyniersko-Technologiczny. W 1992 r. P. M. Tałanczuka mianowano ministrem oświaty Ukrainy. Rektorem KPI obrano profesora Michajła Zacharowicza Zgurowskiego, absolwenta KPI z 1975 r., cybernetyka, akademika Narodowej Akademii Nauk Ukrainy. W 1994 r. M. Z. Zgurowski został ministrem oświaty. Mimo to pozostał rektorem KPI, łącząc te dwa odpowiedzialne stanowiska.

W ciągu ostatnich pięciu lat (1993 - 1998) otwarto 9 nowych wydziałów o profilu technicznym, fizyko-matematycznym i humanistycznym. Stworzono wydziały: systemów lotniczych i kosmicznych (1993), wojskowy (1993), fizyko-techniczny (1995), lingwistyki (1995), prawa (1995), elektroniki (1996) na bazie wydziałów techniki elektronicznej i elektroakustycznego, fizyko-matematyczny (1996), socjologii (1996), wychowania fizycznego i sportu (1996). Powołano 14 nowych katedr, a 10 katedr zmieniło nazwy i zakresy działalności. Wraz z otwarciem nowych wydziałów rozpoczęło się zdobywanie przez studentów specjalności alternatywnych. W 1992 r. żaden absolwent KPI nie miał dwóch dyplomów, zaś w 1997 r. prawie 200 studentów obok edukacji technicznej otrzymało kwalifikacje ekonomiczne bądź humanistyczne. Niebawem drugi dyplom będzie można otrzymać z języka obcego, prawa, socjologii lub sportu. Dydaktyczno-metodyczna działalność KPI otrzymała generalną licencję państwową, świadectwo o atestacji i certyfikat o akredytacji. Udzielono licencji 106 specjalnościom z prawem naboru 5960 studentów rocznie. Ustalono normę przyjęć na nauczanie podyplomowe - 1100 osób rocznie, na przygotowanie przeduczelniane - 5000 abiturientów i na oddział przygotowawczy - 300 studentów zagranicznych. Zasady licencji, atestacji i akredytacji zostały opracowane w Politechnice Kijowskiej. Dziś dotyczą one wszystkich uczelni Ukrainy. W 1997 r. Gabinet Ministrów zatwierdził nową listę specjalności; dziś odbywa się przechodzenie na ich nową nomenklaturę.

Politechnika Kijowska zaczęła odgrywać awangardową rolę w reformowaniu oświaty na Ukrainie. Po uchwaleniu ustawy "O oświacie" w 1991 r. wielostopniowy system oświaty technicznej stał się faktem na czterech wydziałach KPI. W 1995 r. studia ukończyli pierwsi licencjaci, w 1997 r. - pierwsi magiście. Ci ostatni wykazali się wysokim poziomem wiedzy. Spośród 58 magistrów aż 46 otrzymało na obronach prac magisterskich oceny bardzo dobre. Dziś uczelnia kształci licencjatów (4 lata studiów), specjalistów (5,5 roku) i magistrów (6 lat). Doświadczenia KPI w studiach wielostopniowych upowszechniono wśród innych uczelni ukraińskich. Udział kadry KPI w opracowywaniu ustaw oświatowych jest ogromny. Spośród 28 komisji naukowo-metodycznych Ministerstwa Oświaty 13-oma kierują profesorowie KPI. Z 24 specjalistycznych rad Państwowej Komisji Akredytacyjnej 7-oma kierują profesorowie KPI. Rozszerza się stosowanie języka ukraińskiego w uczelni. W 1998 r. już połowa wykładowców prowadziła zajęcia po ukraińsku. Dziś cała literatura w KPI wydawana jest w języku ukraińskim.

W polityce kadrowej szczególne wysiłki idą w kierunku zachowania dla uczelni całej kadry dydaktyczno-naukowej. W KPI pracuje dziś 1890 wykładowców, w tym ponad 200 profesorów, 1000 docentów i blisko 700 pozostałych wykładowców i asystentów. W ciągu ostatnich pięciu lat liczby te prawie nie zmieniły się, ale kadra starzeje się: wzrost średni wiek wykładowcy z 45 lat w 1992 r. do 50 lat w 1997 r. Jakość

nauczania nie zmienia się w tym czasie. 10 % studentów uzyskuje oceny bardzo dobre, jedna trzecia jest bez ocen dostatecznych i jedna trzecia otrzymuje w sesji egzaminacyjnej oceny niedostateczne. Polepszaniu jakości studiów sprzyjają regularne prace kontrolne i coroczne konkursy projektów dyplomowych, przewidujące m.in. nagrody materialne. Zwiększa się w ostatnich latach zainteresowanie młodzieży studiami w KPI. W 1992 r. egzaminy wstępne składało 2 tys. abiturientów, w 1997 r. - 5 tys. W 1993 r. 1,24 osoby przypadało na jedno miejsce, w 1997 r. - już 1,73 osoby. Widać tu wpływ orientacji zawodowej wydziałów i katedr, a także możliwości otrzymania dwóch specjalności. Nie bez znaczenia jest też to, że 90 % absolwentów uzyskuje skierowania do pracy mimo jej braku w kraju. Jest to rezultat dobrej współpracy katedr uczelni z przedsiębiorstwami na Ukrainie.

Ważnym obiektem zainteresowania kierownictwa politechniki jest praca wychowawcza wśród studentów. Po zrujnowaniu poprzedniej ideologii w duchowym życiu studentów zaistniała próżnia, wypełniana często wątpliwymi ideami i wartościami, także za sprawą ośrodków masowej informacji. Czyni się obecnie w uczelni kroki dla zaktywizowania społeczności studenckiej, zwłaszcza w działalności kulturalnej i sportowej. Zajmują się tym studenckie rady wydziałów i studencka uczelniana rada koordynacyjna. Warunki do takiej działalności są, stworzono je wcześniej. W Centrum Kultury i Sztuki KPI działa 17 zespołów twórczych z udziałem ponad 1 tys. studentów. W centrum kultury działa galeria obrazów amatorów. Rozwija się życie sportowe. Dziś już siedem klubów KPI walczy w najwyższych ligach Ukrainy (drużyny: koszykówki, hokeju na trawie, minifutbolu, aerobiku, atletyki, boksu i kiksoksyngu). Godne uwagi jest, że w ostatnich trzech latach kluby te dały krajowi trzech mistrzów świata z kiksoksyngu i sześciu mistrzów Europy (z kiksoksyngu - 3, aerobiku - 2, ciężkiej atletyki - 1). Takich wyników uczelnia nie miała nigdy dotąd.

W ciągu pięciu ostatnich lat politechnika ustanowiła twórcze związki z 54 partnerami - uczelniami z 26 krajów; podpisano 50 umów o współpracy. Do 27 krajów świata wysłano na studia, do pracy naukowej i pedagogicznej 2200 osób. Przyjęto delegacje z 27 krajów. Politechnika Kijowska uczestniczy w realizacji trzech projektów programu TEMPUS (TACIS) Unii Europejskiej, bierze udział w Funduszu Humboldta i DAAD. Sprzyja to lepszemu wyposażeniu laboratoriów, zwłaszcza z dziedziny elektroniki, elektroenergetyki, automatyki, mechaniki, lotnictwa i kosmonautyki. W związku z międzynarodową działalnością KPI i kształceniem kadr dla zagranicy materialno-techniczna baza uczelni wzbogaciła się w ciągu pięciu lat o urządzenia o wartości 2570 tys. dolarów USA. 160 osób z 37 krajów zakończyło studia doktoranckie w KPI. Zrealizowano 15 kontraktów międzynarodowych na sumę 1062 tys. dolarów USA. Podstawowym celem pracy naukowej jest wykonywanie badań podstawowych i stosowanych w głównych kierunkach nauki i techniki.

Prace te służą także rozwojowi twórczości naukowo-technicznej studentów i doskonaleniu kadry naukowej - doktorów i doktorów habilitowanych. W Politechnice Kijowskiej rośnie zainteresowanie studiami doktoranckimi.

W 1992 r. przyjęto na studia doktoranckie 95 osób, w 1994 - 106, w 1997 - 135 osób. Na jedno miejsce na studiach doktoranckich kandydowało ostatnio już 1,6 osoby. Co roku 12 - 14 naukowców przystępuje otwiera przewody habilitacyjne. Prawie jedna trzecia z nich broni prace habilitacyjne w przewidzianym czasie. Co roku broni się ok. 65 prac doktorskich i do 15 habilitacji. W KPI działa 16 rad habilitacyjnych i 4 rady doktoranckie; mają one prawo przyznawać stopnie naukowe z 37 specjalności. Żadna inna uczelnia Ukrainy nie dysponuje tak szerokimi możliwościami. 8 % wszystkich dysertacji doktorskich Ukrainy i 12 % habilitacji z nauk technicznych przypada na KPI.

W Politechnice Kijowskiej poza 24 wydziałami jest wiele oddziałów, które mają status instytutów naukowo-badawczych (14 jednostek), biur konstrukcyjnych (biuro SZTORM) czy centrów naukowo-inżynierskich (6 jednostek). Działa organ certyfikacji maszyn współpracujący z państwowym komitetem standaryzacji. Przedsiębiorstwo PERSPEKTYWA zajmuje się wdrażaniem do produkcji opracowań technicznych powstałych w KPI. Te zdecentralizowane jednostki samodzielnie rozwiązują większość swoich problemów, opłacając twórców i pracowników na zasadzie kontraktacji. Rektorat uczelni zachował wobec nich jedynie strategiczne i koordynacyjne funkcje. Już prawie połowa prac naukowych powstaje w tych jednostkach, z którymi współdziała więcej niż połowa pracowników uczelni. W ciągu lat 1992 - 1997 wartość wykonanych prac naukowych wzrosła 5-krotnie. Naukowcy KPI uczestniczą w realizacji 63 projektów z 26 państwowych programów naukowo-technicznych Ministerstwa Nauki i 42 projektów koordynowanych przez Ministerstwo Oświaty. Są to, przykładowo, tematy z dziedziny elektroniki, radiotechniki, telekomunikacji, energetyki, budowy maszyn, budowy przyrządów itp.

KPI przoduje wśród uczelni Ukrainy. W 1997 r. politechnika otrzymała 63 % środków przeznaczonych na badania w ośmiu politechnikach Ukrainy. Wartość tych badań (13 mln grzywien) stanowiła 22 % środków wydatkowanych dla 143 uczelni Ministerstwa Oświaty. 6,3 mln grzywien, jakie w tym czasie KPI otrzymał za wykonanie prac zleconych przez jednostki gospodarcze, to 31 % całej sumy zarobionej przez wszystkie uczelnie Ministerstwa Oświaty. Politechnika Kijowska uznawana jest za przodujący zakład naukowy Ukrainy, który pretenduje do wejścia w grono najlepszych uniwersytetów technicznych Europy i świata.

Pracownicy naukowcy Politechniki Kijowskiej co roku odznaczani są nagrodami państwowymi w dziedzinie nauki i techniki. W latach 90-tych laureatami takich nagród zostali: akademicy A. A. Lebediew, F. K.

Iwanczenko, profesorowie P. A. Krasucki, A. G. Jurczenko, S. D. Isajew, F. M. Stepanow, B. I. Kowalczuk, W. A. Striżalo, M. A. Dikij, J. M. Tuz, W. I. Kostiuik, A. P. Gawrisz, G. A. Spinu, L. S. Jampolski, A. S. Sacharow, docenci B. M. Biefousow, S. G. Radczenko, W. P. Łomaszewski i inni. 16 naukowców i pedagogów otrzymało nagrody KPI za najlepsze podręczniki i monografie naukowe. W ciągu pięciu lat wykładowcy uczelni wydali 139 monografii, 192 podręczniki, 5685 artykułów naukowych, w tym 735 napisanych wspólnie ze studentami. Dzięki ogromnej pracy wykonanej przez kolektyw Politechniki Kijowskiej pod kierownictwem rektora G. I. Denisenki w latach 1971 - 1987 uczelnia ma dziś unikalną bazę materialno-techniczną. Zespół obiektów rozmieszczonych na powierzchni ponad 100 hektarów obejmuje: 30 budynków dydaktycznych i laboratoryjnych, 22 domy studenckie, a wśród nich 3 dla studentów z rodzinami i aspirantów, 10 budynków mieszkalnych, 4 ośrodki wypoczynkowe, kombinat dziecięcy (przedszkole, żłobek), kompleks sportowy, bibliotekę, centrum kultury i sztuki. W ciągu ostatnich pięciu lat zrekonstruowano salę rady naukowej, klub ALMA-MATER, dwa wielkie audytoria: fizyczne i chemiczne, dwa baseny pływackie, pensjonaty MAJAK, POLITECHNIK i GLOBUS. Wyremontowano kilka budynków dydaktycznych, domów akademickich. W tym czasie 147 rodzin pracowników uczelni otrzymało nowe mieszkania.

W Politechnice Kijowskiej według stanu na 1 stycznia 1998 r. studiowało 27404 studentów, w tym 1436 korzystających ze studiów wieczorowych i 3657 – ze studiów zaocznych. Prócz tego 5000 uczniów korzystało z różnych form nauki na wydziale przygotowawczym (liceum, gimnazjum, kursy przygotowawcze). 13 % osób studiowało na warunkach kontraktowych (studia płatne).

Wielkim wyróżnieniem Politechniki Kijowskiej było nadanie jej 8 kwietnia 1995r. przez prezydenta Ukrainy. tytułu Narodowego Technicznego Uniwersytetu Ukrainy. W związku z przygotowaniem do uroczystości stulecia politechniki rząd podjął uchwałę z 20 października 1995 r., w której, na prośbę kolektywu uczelni, obok nowej nazwy (NTUU) zachował także stuletnią nazwę: Kijowski Instytut Politechniczny (KPI). 29-ta sesja Generalnej Konferencji UNESCO w 1997 r. do wykazu ważnych uroczystości 1998 r. wpisała rocznicę stulecia KPI. Politechnika dobrze przygotowała się do jubileuszu, remontując swoje gmachy, upiększając stuletni park i porządkując cały teren miasteczka uczelnianego. Uroczystości stulecia Politechniki Kijowskiej rozpoczęły się 31 sierpnia 1998 r. dokładnie w sto lat od uroczystości rozpoczęcia działalności uczelni. Profesor Michaił Zacharowicz Zgurowski, minister oświaty i rektor Narodowego Technicznego Uniwersytetu Ukrainy "Kijowski Instytut Politechniczny", odsłonił pomnik Wiktora Lwowicza Kirpiczowa - pierwszego dyrektora uczelni. W dniu tym na Placu Wiedzy KPI spotkało się kilka tysięcy studentów przyjętych na pierwszy rok studiów. Rektor ogłosił rozpoczęcie 101. roku nauki w Politechnice Kijowskiej. Odbyła się barwna uroczystość z przemówieniami władz i gości, z flagą na maszcie i zniczem wiedzy, z "Gaudeamus", tańcami i paradą orkiestry wojskowej, z wręczeniem klucza do uczelni i indeksu studentom pierwszego roku, z balonami i sztucznymi ogniami. Dalsze uroczystości stulecia odbywały się 15 - 18 września 1998 r. Władze uczelni przyjęły dyplomatów, rektorów uczelni technicznych z wielu krajów świata, pracowników-weteranów i absolwentów. W odrestaurowanej historycznej auli obradowała rada naukowa, która przyznała sześć dyplomów honoris causa najwybitniejszym uczonym. 17 września w Pałacu UKRAINA kilka tysięcy pracowników uczelni, jej absolwentów i gości uczestniczyło w centralnej akademii stulecia z udziałem prezydenta Ukrainy Leonida Kuczmy. Wystąpiły zespoły amatorskie politechniki z udziałem profesjonalnych artystów, dając przegląd utworów muzycznych i tańców w powiązaniu z dziejami uczelni. Politechnika Kijowska, największa uczelnia Ukrainy, wkroczyła w swoje drugie stulecie.

* * * * *

Źródła: wydawnictwa Politechniki Kijowskiej z okazji stulecia uczelni.

Autor: Janusz Fuksa